

SANDARA

LITHUANIAN NEWSPAPER

Published bi-weekly on Mondays, except July,
by the LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA, INC.
Second class postage paid at Chicago, Illinois
Sandara (USPS 480-880)

GENERAL OFFICE:
840 West 33rd Street, Chicago, Ill. 60608

Phone YArds 7-4789
or (312) - 543 - 8198.

SUBSCRIPTION RATES: UŽSAKYMŲ KAINA:
In The United States per year \$10.00 Suvienytose Valstybėse metams \$10.00
In Foreign Countries per year \$10.00 Užsienyje metams..... \$10.00

Opinions expressed in any column appearing in the SANDARA, including those of staff members, reflect the views of the writer only. The opinions may or may not be in agreement with those of the Lithuanian National League of America.

JAUNIMAS

JAUNIMO PERSEKIOJIMAS
OKUP. LIETUVOJE

Paskutiniai Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos numeriai liudija vis didėjantį jaunimo persekiojimą okup. Lietuvoje. 1982 m. datuotame pareiškime, 18, 431 asmenys atkreipė Lietuvos TSR KP Pirmojo Sekretoriaus P. Griškevičiaus dėmesį į grubius tarybinių pareigūnų išpuolius prieš tikintį jaunimą. 1981 rugpjūčio mėn. būrelis Vilniaus jaunimo atostogavo prie Baltųjų Lakajų ežero. 28 d. vakare jaunimą užpuolė girti milicininkai, kurie visą jaunimą sumetė į mašinas ir nuvežė į Molėtų milicijos skyrių. Juos ten išlaikė visą dieną, vargino tardymais, gąsdino mergaites išprievartavimu. Du studentai buvo pašalinti iš Vilniaus universiteto. Tai tik vienas pavyzdys kaip jaunimas Lietuvoje yra šantažuojamas bei terorizuojamas, net paprastos ekskursijos metu.

IŠTIESKIME RANKĄ PERSEKIOJAMIEMS

Rašykimė persekiojamiems lietuviams jaunuoliams, juos paguosdami draugiškais laiškais.

Daina JURGUTYTĖ, gimusi 1963 m. lapkričio 3 d. gyvena Vilniuje, Žirmūnų g. 75-100. Ji yra dvasiniai stipriai palaujta, nes negauna leidimo su motina išvykti į JAV pas tėvą. Jos tėvas muz. A. Jurgutis pabėgo į Vakarus, kai ji buvo vos 11 metų mergaitė, ir jau tada

KGB ją tardė.

Robertas GRIGAS, gyv. Lazdijų raj., Leipalingyje, Naujoji g-vė 13. Jis buvo pašalintas iš VVPI užsienio kalbų fakulteto už tariamą "nepažangumą", KGB baiminasi dėl jo draugystės su "nacionalistais". Roberto atžvilgiu nuolat daroma atvira diskriminacija - jam 1980 m. neleista vykti kartu su III kurso vokiečių kalbos specialybės studentais į rytų Vokietiją, nes jis yra nekomjaunuolis. Dėl lankymosi politiniuose teismuose, jis buvo saugomas tardomas, grasinamas kalėjimu ir sumušamas taip smarkiai, kad turėjo gydytis ligoninėje.

Dalia TAMUTYTĖ, gyv. Šiauliai, Ežero g. 65-35. Jai nepavyko įstoti į Valstybinę Konservatoriją Vilniuje už religingumą. Dalia jau kelis kartus buvo privers-ta "savo noru" išeiti iš darbo. Saugumas reikalauja pasakyti kaip žinlos apie jos persekiojimą patenka į LKB Kroniką. Ją bando papirkti - saugumas reikalauja atnešti pogrindžio leidinių, už kurių kiekvieną gausianti 50 rublių. Atsisakius tai daryti, grasino pasodinsią į elektros kėdę. "...Dirbti niekur neleisim, kad nepripažinsi kaip žinlos pateko į pogrindžio leidinį ir Vatikaną", grasino čekistas.

ANGLIJOJE

Londonė, Anglijoje leidžiamas "Lynės" laikraštis anglų kalba, skirtas lietuvių kilmės jaunimui. Šio leidinio numeriai sklandžiai informuoja skaitytojus politinėmis temomis. Jame spausdinami straipsniai apie Lietuvos istoriją, repor-

SANDAROS REDAKCIJA
Redaktorius: G.J. Lazauskas
Redakcijos nariai: E. Boreiša (polit.), P. Bružas (techn.).

Skyrių red.: Janė Bajerčienė (Seimininkų sk), Vaclovas Prūsas (Pensininkų žinios), Antanas Adomėnas (English sect)

SANDAROS ADMINISTRACIJA
Administratorė: Edita Rimkus
Ekspeditorius: Stasys Dagys
Administracijos darbo valandos:
Pirmadienį, Antradienį ir Trečiadienį

10 val. - 12 val. ir
kitu laiku, esant svarbiam
red. ir adm. reikalui, galima skambinti (312) - 543 - 8198.

SANDAROS ATSTOVAI

So. Bostone: Inž. Aleksandras J. Chaplikas; Los Angeles - inž. Juozas Ruokis; Detroitė - Antanas Norus.

TALKININKAI, kurie norėtų bet kuo prisidėti prie Sandaros darbu, prašomi pranešti red. ir adm. telefonais.

SANDAROS BANKETAS

Sandariečiai pagerbs

VLIKO pirm. Dr. K. Bobelį

SANDAROS 77 kuopa, Chicagoje, gruodžio 11 dieną rengia banketą, kuriame bus atžymėta Sandaros 68 metų sukaktis ir pagerbtas su dideliu pasišventimu dirbantis Lietuvos laisvinimo darbu VLIKO pirmininkas ir ALTO garbės pirmininkas DR. KAZYS BOBFLIS.

Bankete dalyvaus svečių ir iš kitų miestų.

Banketas įvyks Dariaus - Girėno salėje. Šokiams gros Neo-Liths orkestras. Įėjimas auka - \$17,50 asmeniui.

Lithuanian National League of America

VYTO UZNYNS, PRES.
3752 W. 69th Place

Sandara Lodge #77
Chicago, Illinois 60629

(312) 582-0254

tažai apie dabartinius persekiojimo faktus, apžvalgos apie Lietuvą liečiančius šaltinius bei gaires konkrečiai veiklai. Kaip pvz. "Lynes" 1981 Kalėdiniame numeryje jaunimas buvo raginamas siųsti Kalėdinius sveikinimus nurodytiems sąžinės kaliniams. "Lynes" redaguoja VIDAS PUODŽIŪNAS, laimėjęs Kriaučeliūno jaunimo premiją už pasižymėjimą veikloje.

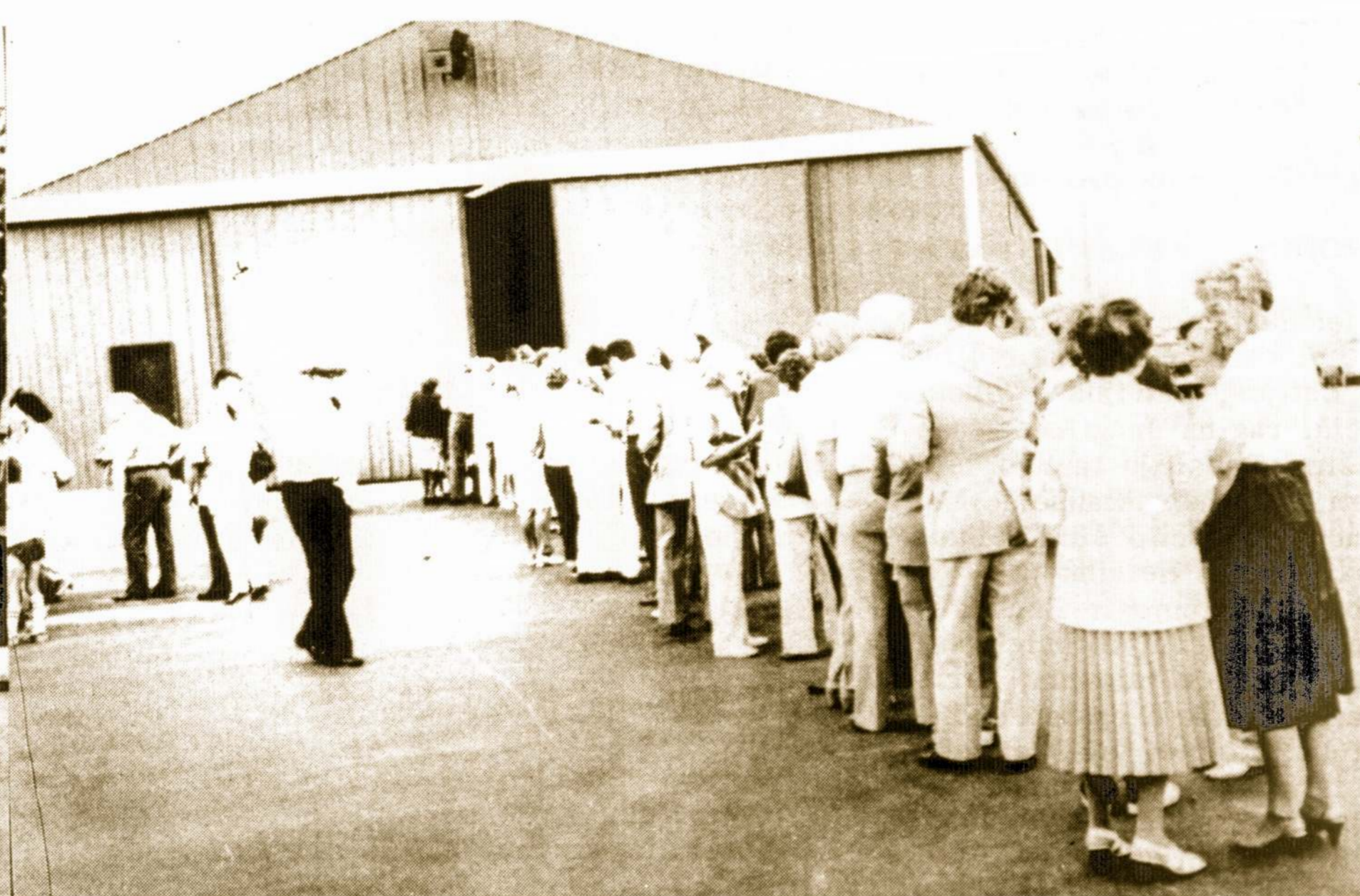
KANADOJE

Jaunimo akcija Molotovo-Ribbentropo pakto klausimu pasizymi tik sporadiškais vienkartiniais švystelėjimais. Štai šviesus ir kultūringas pavyzdys kaip iš gan sausos temos galima padaryti įdomų įvykį.

Kanados LJS pirmininkė ZITA BERSĖNAI-TĖ kartu su viena latve ir este tautiniuose drabužiuose š.m. pavasarį demonstravo prie vokiečių konsulato Toronte. Jos pasistatė didelę dėžę konsulato papėdėje, ją užrišo kaspinu ir užrašė: "Sovietų Sąjungai - Lietuva, Latvija ir Estija. Su meile, Vokietija". Visą dieną ten išstovėjusios, jos praeiviams dalino informacinius lapelius apie Molotovo-Ribbentropo pakto pasekmes Pabaltijy. Šis įvykis buvo suminėtas keliuose Toronto laikraščiuose.

(Iš Pasaulio Lietuvių Jaunimo S-gos biuletinio nr. 4, 1982)

LIETUVIS NEPAVARGS
KOVOJE UŽ
LIETUVOS LAISVĘ

INŽ. ANTANO IR MARIJOS RUDŽIŲ ŪKIO SODYBOJE 1982 m. rugpjūčio 22 d. (Monee, Illinois) įvyko gausi gegužinė, kur dalyvavo šimtai svečių, daug ir iš tolimų vietų. Nutraukose - organizacijų atstovai ir svečiai, ilga eilė laukia skanių užkandžių, ypač avienos paragauti. Kairėje (nuotraukoje) matome inž. Antaną Rudį, p. Jokubaitienę iš Clevelando, p. Vanagūną, p. Mariją Rudienę, G.J. Lazauską, dr. Leoną Kriaučeliūną, Teodorą Blinstrubą, Vyt. Jokubaitį iš Clevelando, inž. Stankų ir kt. (Nuotraukos Ciprijono Genučio).

SANDAROS GEGUŽINĖ

SPALIO 3 DIENA

Sekmadienį

Chicagoje

KVIEČIAME VISUS TAUTIEČIUS DALYVAUTI

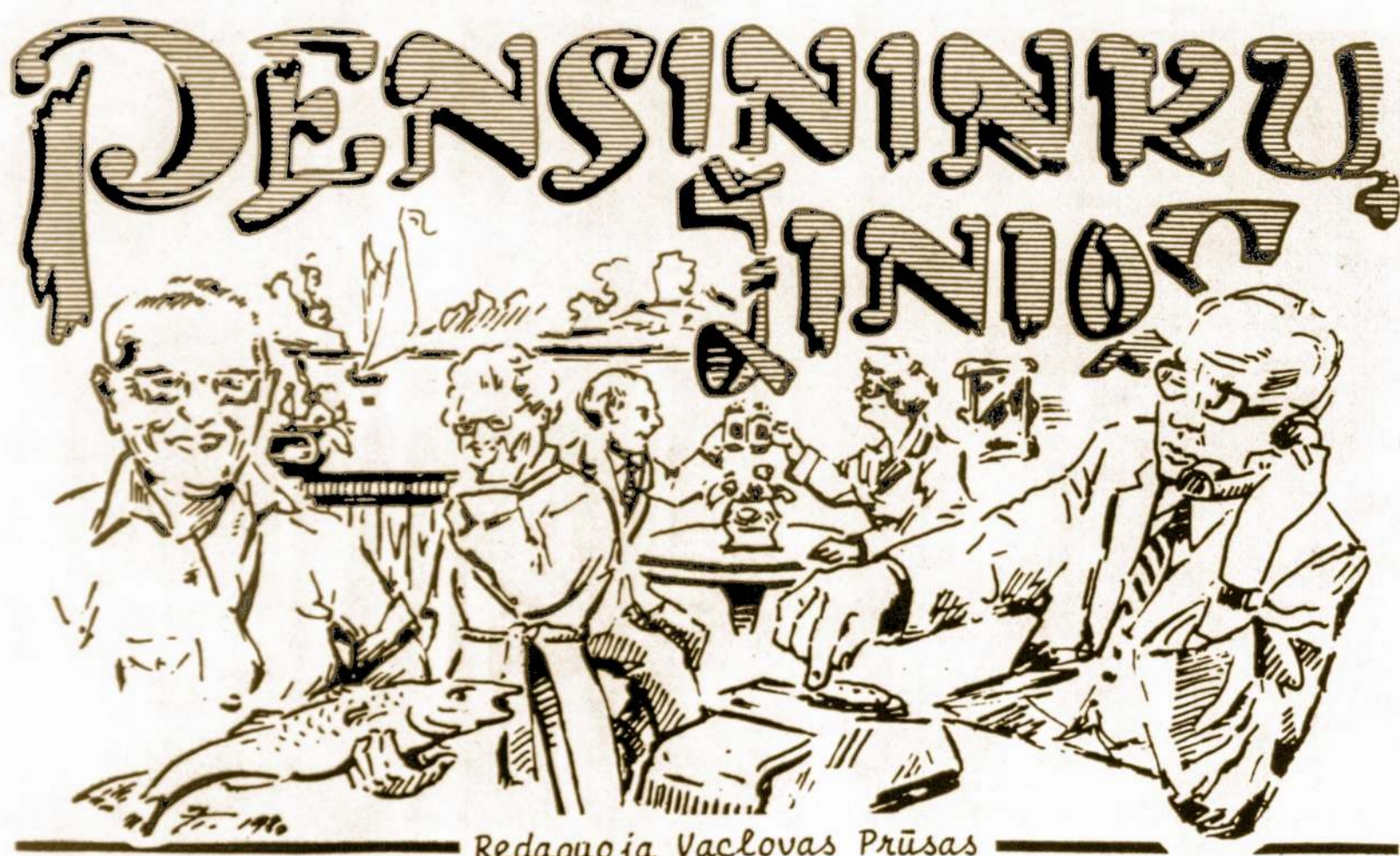
ĮVYKS NORS IR BLOGAM ORUI ESANT

• VAIŠĖS • MUZIKA • ŠOKIAI • DOVANŲ PASKIRSTYMAS
GROS GINTARO ORKESTRAS

LIETUVOS VYČIŲ SALĖJE

2455 West 47th Street

Pradžia 12 val.

Redaguoja Vaclovas Prūsas

MEDICARE IR KITI SOCIALINIAI REIKALAI

Socialinis pensininkų, paliegiųjų ir kitų draudimas yra tikrai blogame stovyje, nešantis bilijonus dolerių nuostolio, JAV politikieriams socialinio draudimo klausimas - labai nemaloni sritis, ypač rinkimams artėjant. Suprantama, kad socialinio draudimo likimo klausimas tegalės būti svarstomas tik rinkimams praėjus. Pasak iš "patikimų" žurnalisto Andersono šaltinių, Soc. draudimo reikalas bus pajudinti dar šių metų rudeninėje JAV Kongreso sesijoje. Ir tuomet, politikieriams jau nesivaržant ir iš visų pusių apžiūrėjus tokią "hot potato", bus jau ieškoma būdų, kaip iš tokios pusiau jau išdžiūvusios "potatos" išspausti kuo daugiau sulčių, vadinamųjų bilijonais.

Vašingtono žvirbliai, bečirskėdami tarpusavyje ir belakstydami nuo stogo ant stogo, yra nugirdę, o gal ir viena akimi numatę iš paslaptinių dokumentų, jogei galvojama pasitvirtinti pensininkų "branzos" liginus rimtai patikrinti ar jų kišenė tikrai yra "džiūvos" suėsta. Priešingu atveju jie negaus nei vieno cento iš Medicare kasos. Reiškia, kaip žvirbliai kad čirška, o žurnalistas Anderson'as sako, Medicare bus paversta ne apdraudus, bet pašalpos programa, kuri šelpis rimtai susirgusius driskius. Tuo būdu tikimasi ilgesniam laikui "išgelbėti" Medicare kasą.

Kaip žinia, "patikima" valdžios statistika rodo, kad šiuo metu maždaug 26 milijonai pensininkų senelių ir apie 2 milijonai negalinčių dirbti paliegiųjų yra apdrausti Medicare pinigais, kurių kasoje, politikierių tvirtinimu, visiškai nėra. Pasiziūrėjus į Medicare kasos vidų, matosi tik sausi tuščias dugnas. Tad kaip tą kasos dugną uždengti žaliukais, jei kiekvienais metais vis daugiau ir daugiau ligonių registruojasi, vis didesnės ir didesnės daktarams sumos reikia išmokėti, kurių, kaip žinoma kišenė yra nuolat kiurra ir kuri jokių būdų nesiduoda žaliukais užklijuojama - spręs Kongresas.

Šiais metais, beklįjuojant daktarų kišines, buvo sunaudota 50 bilijonų tokių žaliukų, o 1987 metais numatoma ir "patikima" valdžios statistika patvirtina, kad tokių žaliukų kišenėms užklijuoti reikėsia net 100 bilijonų. Štai va, kodėl politikie-

riams šitoks Medicare reikalas atrodo kaip labai karšta "hot potato" ir kodėl ją prieš rinkimus taip labai bijo apžiūrėti, ir tai tik iš paviršiaus, nekaltant jau apie odos nulupimą. Tokius reikalus politikieriai visada palieka po rinkimų. Esą, tuomet jie turėsia pakankamai laiko rasti būdą kaip jos odą nulupti. Tad pensininkai ir visi kiti neprasnauskite tų "ceremonijų" pasižiūrėti, bent iš tolo. Ypač, kad tos odos nulupimą atlikinės abiejų partijų politikieriai. Ir nebetkokie, bet tikri savo branzos speciai.

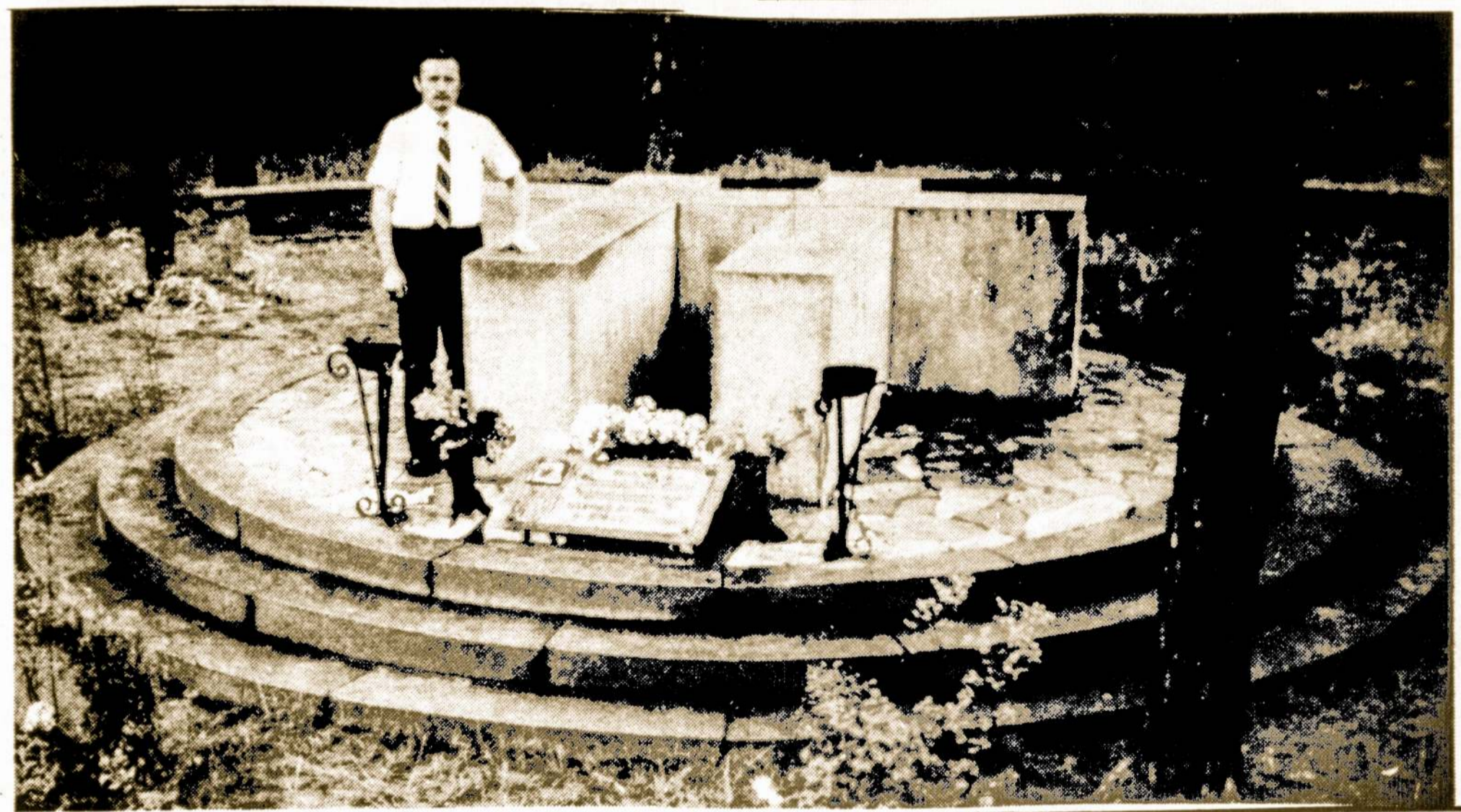
Tiek pat ir šalpos reikalai nebus palikti nuosalyje. Ir jai oda žada jei nenu-lupti, tai bent apskusti, Šėlpamųjų, esą, 1983 m. būsią apie 10,4 milijonai ir kurių šalpai reikėsia rasti 10,5 bilijonai žaliukų.

Na, o kaip reikalai bus sutvarkyti socialinės apdraudos? Ar ir jai oda bus nulupama? Iš anksto sunku ką nors tikro pasakyti, bet viena tik aišku, kad ir ji nebus palikta ramybėje, ir jai oda bus čiupinėjama ir apžiurima. Tuo tarpu galima tik spėti, kad čekučiai bus palikti tokie, kokie dabar išrašomi, bet pragyvenimo pabrangimo priedas tikriausiai bus nubrauktas, bent iki praslinks ekonominė krizė, kuri dabar, kaip koks maras, yra užgulusi visą pasaulį, neišskiriant nei mūdųjų "rojaus", kuriame visuotina krizė reiškiasi dar arčiau. Jei ne laisvojo pasaulio piniguočių ar kitaip pasivadinsiu vienos valstybės pasaulyje steigėjų nuolatinei parama, tai raudonųjų "rojuje" jau senai būtų buvę tik tušti ir usnimis užžėlę plotai.

Transatlantinių lakūnų DARIAUS IR GIRĖNO PAMINKLAS

Soldino miške, kur mūsų drąsieji lakūnai žuvo 1933 metais. Šią sritį dabar valdo Lenkija. Vroclavo lietuviai rūpinasi paminklo priežiūra. (Žiūr. nuotrauką apačioje)

AUSTRALIA

AUSTRALIJOS SPAUDOJE

VLIKO pirmininko dr. Kazio Bobelio lankymasis Australijoje plačiai nuskambėjo ne tik lietuvių, bet ir kitų etninių grupių ir australiečių tarpe.

Lenkų laikraštis "Wiadomosci Polskie" liepos 17 d. nr. Australijoje taip pat plačiai aprašė apie VLIKO pirmininko lankymasi Australijoje.

Šį kartą perspausdiname vieną atkarpą iš "Tėviškos Aidų" nr. 26, 1982, liepos 3 d. laidos.

PABALTIEČIŲ TARYBOS POSĖDIS

Atvykus Vliko pirm. Dr. Kaziu Bobeliui į Melbourną birželio 18 d. vakare įvyko bendras Australijos pabaltiečių tarybos posėdis, kuriame svečias padarė pranešimą ir atsakinėjo į paklausimus.

Dalyvavo lietuviai, latviai ir estai. Vliko pirmininkas Amerikoje vadovauja Baltų santalkai, kur vyriausieji estų, latvių ir lietuvių veiksniai turi sudarę bendrą komitetą - Baltų Santaiką, kad bendromis jėgomis kovotų už Pabaltijo tautų laisvę.

Posėdžiui pirmininkavo Australijos Pabaltiečių tarybos pirm. Alb. Pocius, sekretoriavo Birutė Saulytė.

Vliko pirmininkas savo kalboje pasidžiaugė, kad Australijos pabaltiečiai per savo bendruomenes labai daug padarė Whitlamo pripažinimo atsaikimą, Rusijos laivų remonto bazės steigimo Tasmanijoje sustabdymą ir Pabaltijo klau-

simo Britų tautų šeimos ČOGM konferencijoje pristatymą. Tai vis neeiliniai darbai, kurių reikšmę mes galbūt tesuprasime tik už keletos metų.

Pabaltiečių tarybos atstovai Vliko pirmininkui pareiškė, kad politinėje veikloje visus džiugina tvirtas Amerikos, Kanados, Britanijos ir Australijos nusistatymas nepripažinti Pabaltijo valstybių aneksijos.

Pabaltijo inkorporacijos nepripažįsta beveik visos valstybės, įskaitant Trečiojo pasaulio tautas.

Daugiausia susirūpinimo kelia tai mūsų pačių neapdairumas. Paskutiniu laiku estų, latvių ir lietuvių išeivijos spaudoje pasipylė straipsnių, kur siūloma besąlyginis bendradarbiavimas su sovietinėm įstaigom, neva tai išgelbėti išeivijos lietuviybę.

Okupantas, neturėdamas vilties gauti okupacijos įteisintą iš Vakarų valstybių, dabar nori, kad mes patys pradėtume draugystės ir bendradarbiavimo "biznį" įteisintume Lietuvoje aneksiją. Tokius straipsnius rašo vieni sovietų agentų papirkti, o kiti už ilgesnių atostogų Lietuvoje pažadą. Sąmoninga išeivija

turėtų atsiboti nuo tokių rašytojų ir jų spaudos.

Pradėjus bendradarbiauti su sovietinėm įstaigom, neišgelbėsime išeivijos jaunimo, bet pastūmėsime jį į komunizmo glėbį.

Vakarų valstybių vadai, pastebėję, kad mes draugaujame su okupanto įstaigomis, nuo mūsų nusisuks ir pripažins Pabaltijo okupaciją, nes tas nepripažinimo klausimas per visas jų prekybos derybas sovietų Rusijos yra keliamas ir jiems sudaro daug darbo.

Į posėdį, nežiūrint šalto žiemos vakaro, susirinko visi Tarybos nariai ir keliolika svečių.

Po susirinkimo dalis posėdžio dalyvių su Vliko pirmininku nuvyko pas Krašto valdybos pirmininką va karieni ir dar vienam posėdžiui. Kas ten buvo svarstyti neteko sužinoti, tik korespondentui sekantią dieną po minėjimo užklausus Krašto valdybos pirmininką sakė: pasvarstėme Lietuvos konsulato klausimą, Vliko pirmininko kelionę į Canberą ir susitikimą su vyriausybės atstovais, beto pasitarime dėl socialistinių valstybių galvy konferencijos 1983 m. Sydnejuje.

PREKYBA SU RUSIJA

Dauguma rusų disidentų mano, kad vakarų valstybės turi suvaržyti tarptautinę prekybą su Sovietų Sąjunga. Dauguma išeivių vakarų valstybėse, įskaitant ir lietuvius, yra taip pat įsitikinę, kad eksportas pradėdant nuo maisto ir baigiant kariškai pramonei reikalingais daiktais, tik stiprina Sovietų Sąjungą ir padeda jai plėstis Vakarų demokratiją ir žmonių laisvės nenaudai.

Kapitalistinių valstybių vyriausybės, tačiau, nuolat pabrėžia laisvos prekybos svarbą ir daro viską, kad prekyba būtų plečiama. Po dabar beveik pamirštos Sovietų invazijos į Afganistaną, po karo stovio paskelbimo Lenkijoje, Vašingtonas pradėjo iš naujo svarstyti, ar ekonominės priemonės paveiks Sovietų valdžią, ar jos bus labiau nuostolingos JAV pramonininkams. Šis klausimas pasidarė labai aktualus po to, kai Prancūzija ir Vokietija nepakluso prezidento Rėgeno spaudimui atsakyti Sovietų-Vokietijos dujotiekio statybos.

Sovietų-vakariečių prekybos klausimo svarstybose glūdi nemokėjimas įvertinti Sovietų ekonominės padėties ir ekonominio spaudimo įtakos Rusijos gyvenime. Niekas neabejoja, kad net visuotiniai išvystytos ekonominės sankcijos neprivesių prie Sovietų imperijos subyrėjimo. Dauguma žinovų taip pat teigia, kad Sovietų sistema ir valdžia esmėje negali greitai pasikeisti. Vakarų Europos vyriausybės priima šiuos du faktus, kaip tikrenybes ir savo užsienio ir prekybos politiką vysto sugyvenimo ir santykių plėtimo kryptimi.

JAV užsienio politika nėra tiek pasitovi, kaip Vakarų Europos valstybių ir protarpiais Amerika bando savo didelį svorį mėtyti atvirai siekdama politinių nuolaidų iš Sovietų valdovų. Priešpriešiais šioms Vašingtono pastangoms stovi šešiasdešimts penkių metų Sovietų valstybės istorija, nežiūrnt nuo 1917 metų girimų teigimų, kad Sovietų Sąjunga yra ekonomiškai subankrutavusi, ji tebesilaiko. Nežiūrint keturių diktatorių valdžių, beveik joks viešas politiškas ir ekonominis spaudimas Sovietų politikos nepakeitė.

Šiandieniai Sovietų ūkio vertintojai neabejoja, kad prekyba su užsieniu turi įtaką gyventojų aprūpinimui, tačiau tikima, jog net visiškai maisto importo sustabdymas neprivesių Sovietų prie bado. Taip pat manoma, kad net visiškai pramonės gaminių importo sustabdymas gali tik truputį sulėtinti Sovietų pramonę ir ginklavimą.

Vakarų pramonininkai ir prekybininkai šioje padėtyje mato sau labai nuostolingą vyksmą: Amerikos pastangos suvaržyti prekybą su Rusija yra nuostolinga, nes kitos valstybės ir jų pramonininkai tuo pasinaudos, Amerikos ir kitų valstybių pramonininkai nėra motyvuojami patriotizmu, bet ieško galimybių pasipelninti pasaulio plotmėje. Sovietų Sąjunga yra

Laiškas

Iš Vašingtono

jiems palyginant prieinamas žaliavų šaltinis, ir milžiniškos paklausos gaminių pirkėjas, kuris tvarkingai atsilygina ir išlaiko prekybininkams duotus pažadus. Kapitalas nėra lengvai įbauginamas komunistinio grėsme, nes pinigai gali būti gana lengvai perkelti iš vienos vakarų valstybės į kitą. Ideologijos ir valstybių užsienio politika prekybininkams ir pramonininkams rūpi tik tiek, kiek tai atsiliepia į pelną.

Neperseniausiai Vašingtone pasirodė keturios skirtingos studijos apie ekonominių sankcijų įtaką Sovietų Sąjungai. Vieną buvo paruošta Užsienio reikalų ministerijos žvalgybos ir tyrinėjimų skyriaus. Ši studija perspėja, kad ekonominių sankcijų atgarsis Rusijoje nebus staigus ir turbūt neturės žymios įtakos į Sovietų karišką parengtį. Antra studija buvo paruošta JAV Prekybos ministerijos. Joje reiškiamas nuomonė, kad ekonominės sankcijos gali turėti didelę įtaką į gyvenimo lygį Rusijoje. Trečia studija buvo paruošta Krašto gynimo žvalgybos agentūros. Joje nurodoma, kad Sovietų ekonomija ir gynyba remiasi importais, tačiau JAV uždraudus eksportą, Sovietams reikalingi gaminiai vistik bus gaunami teisėtai ar neteisėtai keliais. JAV Statistikos biuras paruošė ketvirtą studiją, kurioje tvirtinama, kad Sovietai remiasi importo prekėmis daug daugiau, nei buvo anksčiau manoma. Nei viena iš šių studijų nenurodo, kad ekonominės sankcijos gali būti visuotiniai veiksmingos.

Sovietų gamybinis pajėgumas prilygsta nuo ketvirtadalio iki pusės (pareina - mai nuo apskaičiavimo prielaidų) JAV gamybos. Sovietų importas -eksportas sudaro tik apie 2,5 % valstybės apyvartos. Apie pusę užsienio prekybos yra su komunistinėmis valstybėmis ir tik apie vienas nuošimtis viso gamybinio pajėgumo yra skiriamas prekybai su Vakarų valstybėmis. Taigi, net, jei nebūtų jokių prekybinių ryšių su Vakarais, Sovietų naudotojams truktų tik nedidelės dalies prekybą.

Tačiau tokie samprotavimai nėra teisingi. Pirmiausia Sovietai importuoja maistą 8 bilijonų dolerių sumoje kasmet. Jie importuoja elektronijos ir sunkiosios pramonės dalis, kurių Sovietų Sąjunga nepajėgia pagaminti. Pavyzdžiui, žymiai pagerintas Sovietų strateginių raketų tikslumas yra tiesioginė prezidento Niksono dekantės metais praplėstos prekybos su Vakarais išdava. Po Lenkijos įvykių Sovietų eksportas į Vakarų valstybes padidėjo 35% per vienus metus. Tai rodo, kad Sovietams yra svarbi prekyba ir yra labai reikalingi užsienio pinigai!

Specialistai tvirtina, kad Sovietų valdžia, nepajėgdama pakelti savo gamybinio našumo, sąmoningai apsisprendė savo reikalus patenkinti importo būdais. Todėl didinami eksportai; 1981 m. naftos ir dujų eksporto vertė siekė apie 14 bilijonų dolerių. Auksas ir brangakmeniai - apie 3 bilijonus, ginklai komunistinėms valstybėms - apie 5 bilijonus, kitos žaliavos ir žemės turtais, mediena - apie 6 bilijonus.

Sovietų gamyba, gi, mažėja. 1971 m. ji augo po 5,2 %, o 1981 - tik 3,2 % per metus (ekonomistai pripažįsta, kad ši statistika nėra absoliuti, nes jie neturi pakankamų žinių). Žemės ūkio produktų gamyba nuo 1979 m. nustojo augusi ir pradėjo mažėti. Gamybinio našumo mažėjimas Sovietų Sąjungoje yra turbūt tikroji paskata prekybinių ryšių su Vakarų valstybėmis didinimui. Atmintina, kad dar 1959 m. Nikita Kruščiovas skelbė, jog 1980 m. Sovietai pralenks Ameriką! Tas neįvyko, tačiau pragyvenimo lygis Sovietų Sąjungoje dabar yra aukštesnis, nei jis buvo 1959 m. ir jis pagerėjo net per paskutinius penkis metus

Prezidento Rėgeno vyriausybė dabar pagyvina stiprų spaudimą iš ultra konservatyvių rėmėjų taikyti kuo kietesnę pažiūrą rusams. JAV pramonininkai ir prekybininkai, gi, vysto stiprų spaudimą prekybą su Rusija plėsti ir pelno galimybes nemaišyti su politika. Dabartinė JAV ekonominė padėtis, be abejonės, taip

pat verčia vyriausybę atsizvelgti į eksporto didinimą. Prezidentas Rėgenas, tačiau, iki šiol buvo linkęs didinti prekybą maistu, tėsė prezidento Karterio pastangas sustabdyti dujotiekio statybą ir stengėsi varžyti pramonės gaminių eksportą į Sovietų Sąjungą. Bėda yra tame, kad ši laikysena nėra sutarta su Amerikos sąjungininkais, ir tame, kad niekas nežino, kokią įtaką ji turi Sovietų Sąjungos ateičiai.

PAŽINKIME VLIK'ą

VLIK'o Tarybos Jaunimo Komisija, turėdama tikslą supažindinti jaunimą ir visą visuomenę su VLIK'u ir jį sudarančiomis organizacijomis, ruošia 5-ias vakarones Jaunimo Centre su šūkiu: "PAŽINKIME VLIK'ą".

Pirmoji vakaronė įvyks š. m. spalio 8-tą dieną 7:30 val. vak. Jaunimo centro kavinėje. Pasiraitą apie VLIK'o suorganizavimą, paskirtį bei sudėtį skaitys Algirdas Kasiulaitis. Taip pat bus pristatytos trys VLIK'ą sudarančios grupės, būtent: Lietuvių Fronto Bičiuliai, Lietuvių Krikščionių Darbininkų Sąjunga ir Lietuvių Krikščionių Demokratų Sąjunga.

Visas jaunimas ir jo organizacijos - Jaunimo Sąjunga, Studentų Sąjunga, šautai, ateitininkai, neolithuanai ir plačioji visuomenė maloniai prašomi šioje vakaronėje dalyvauti.

V. Mažeika

Jaunimo Komisijos sekretorius

įvykius, prof. dr. D. Krivickas, tarptautinės teisės žinovas, VLIK'o valdybos pirmininko pavaduotojas ir rašytoja D. Bindo-ienė, rašanti vaikams ir paaugliams, dviguba JAV LB švietimo tarybos laureatė, ilgametė Kr. Done-laičio aukšt. lit. mokyklos vicedirektorė, aktyvi visuomenininkė. Visuomenė kviečiama gausiai dalyvauti. Įėjimas veltui. Aušros nebus renkamos.

Edward Moose Kraus

BUS PAGERBTAS ED. MOOSE KRAUS

EDWARD "MOOSE" KRAUS yra Dariaus ir Girėno American Legion Posto narys. Jis taip pat gerai žinomas, kaip University of Notre Dame sporto vadovas, bus pagerbtas Dariaus ir Gi-

18 Tautos šventės minėjimo, surengto Cicero, Ill. JAV (R) Lietuvių Bendruomenės 1982 m. rugsėjo 5 d. Po pamaldų su vėliavomis einama į salę. Vėliavas neša Asoklis ir Zumaras. (Genučio nuotrauka).

rėno aukstinio jubiliejaus baliuje, penktadienį š. m. spalio 8-tą dieną Mayfield salėje, 6072 So. Archer Ave., Chicagoje.

Edward "Moose" Kraus gimė ir užaugo Back of the woods kaimynystėje. Jis iš mažens domėjosi sportu ir sportavo. Lankydamas De La Salle gimnaziją, jis savo dalyvavimu padėjo krepšinio ir futbolo komandoms laimėti National Catholic Championships 1929-1930. Laikydamas Notre Dame universitetą, jis ir toliau priklausė krepšinio ir futbolo komandoms. Kaip sportininkas jis užsitarnavo žymenį - All-American. Jis vadovavo St. Marys Universiteto ir Bostono Universiteto sportininkams prieš grįžtantį Notre Dame, norėdamas padėti savo kolegoms pakliūti į Nationals grupę.

Edwardas Kraus tarnavo kariuomenėje per Antrąjį pasaulinį karą, kaip kapitonas jūrininkų korpuse.

Šiame baliuje sol. Algirdas Brazis sugiedos Amerikos ir Lietuvos himnus. Prel. D.A. Mozeris sukals bėdą invokaciją, South West Side of Chicago choras atliks meninę programą. Laukiama dalyvaujant Chicagos Majorės Jane Byrne ir svarbių Illinojaus politikierių.

Dėl papildomų informacijų kreipkitės į John Paukštį tel. 523 - 0546.

NEPAMIRŠK, kad SANDAROS GFGUŽINĖ šį sekmadienį VYČIŲ SALĖJE spalio 3 d. Pradžia 12 val.

"Let's Get Together"

at the
DARIUS-GIRENAS POST
50th Anniversary
Dinner-Dance
Friday, Oct. 8, 1982
Mayfield Banquet Hall
6072 So. Archer

DARIAUS - GIRENO JUBILIEJINIAI VOKAI

Chicagos Lietuvių Filatelistų draugija "Lietuva" 1983 m. minint Dariaus ir Girėno 50 metų nuo transatlantinio skridimo ir tragiško žuvimo sukaktį, numato išleisti jubiliejinius vokus.

Nori susirašinėti

Viena viengungė lietuvaitė, apsišvietusi bei išsilavinusi, nori susirašinėti su inteligentu lietuviu dėl rimto susipažinimo bei santykių užmezgimo ne jau nesniu kaip 57 metų amžiaus. Laiškus siųsti šiuo adresu - Sandara, Box 6, 840 West 33rd Street, Chicago, Illinois, 60608.

ST. CASIMIR MEMORIALS, INC.

3914 WEST 111th STREET
CHICAGO, ILL 60655

We have the largest selection of monuments in the City.

SENIAUSIA LIETUVIŲ PAMINKLŲ BENDROVĖ IR DIRBTUVĖ.

Didžiausias pasirinkimas. Pagal užsakymą šiais metais Lietuvių Tautinėse Kapinėse pastatė didžiulį steigėjams paminklą ir daug kitų. Savininkai Wm. Nelsonas, Jr. ir Lillian F. Dulys. Vienas blokas nuo Liet. šv. Kazimiero kapinių. Telefonas - 233 - 6335.

MR. ANTHONY'S BANQUET HALL

Savininkai - Petras ir Rita Dūdos, Sandaros skaitytojai ir rėmėjai

Ruošdami kuria nors progą pokylį ar vakarienę, prašau turėti galvoje MR. ANTHONY jaukias ir gražias sales, esančias

7348 W. Irving Park Road, Norridge, Ill. Tel. 453-2106, kur tikrai rasite malonų patarnavimą ir puikų, pagal jūsų pasirinkimą, maistą prieinamomis kainomis.

Apdraudų Agentūra

Tel.: 778-2233

Bell Realty & Base Ins. Agency

Juozas Bacevičius

VALANDOS
Kasdien 9 - 8 val. vakaro
Šeštadieniais ir sekmadieniais
9 - 4 val. po pietų

6529 So. Kedzie Ave.

- Chicago, Ill. 60629

SOPHIE BARGUS RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS

ALDONA ir dukra SOFIJA DAUKAI

IŠ WOPA 1490 KIL. AM

Lietuvių kalba:

Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto.

7159 South Maplewood Avenue

Tel.: HEmlock 4-2413

CHICAGO, ILLINOIS 60629

ŠIMAITIS REALTY

INSURANCE • INCOME TAX • NOTARY PUBLIC

2951 W. 63rd Street

Office - 436-7878

Res. 839 - 5568

CHICAGO, Illinois 60629

VLADAS ŠIMAITIS, J. D.

Registered Broker

**ELFKTROS ĮRENGIMAI
PATAISYMAI**

Turiu Chicagos miesto leidimą. Dirbu ir užmiesčiuose, greit, garantuoti ir sąžiningai.

Klaudijus Pumputis

4514 So. Talman Ave. Chicago, Ill.
Telefonas 927 - 3559

Didžiausias Kailių Pasirinkimas!

PAS VIENINTELĮ LIETUVIŲ KAILININKĄ CHICAGOJE

Įstatigos: 263-5826
Namų: 677-8489

NORMANĄ BURŠTEINĄ
185 No. Wabash Avenue
second floor
Chicago, IL 60601

**BRIDGEPORT
DELICATESSEN**

3263 So. Halsted St., Chicagoje
Savininkas - Antanas Grigėnas

ŠVIEŽI, GERI PRODUKTAI IR NEBRANGŪS
Viskas pagal jūsų lietuvišką skonį.

NAUJA LIETUVIŠKA RADIJO PROGRAMA

"LIETUVOS AIDAI"

Veda Kazė BRAZDŽIONYTĖ

KASDIEN nuo pirmadienio iki penktadienio
8:30 val. vakare

Visos laidos iš WCEV 1450 Kc BANGA

ST. PETERSBURGE: 12 val. 30 min.

WTIS 1110 AM BANGA.

Adresas: 2646 West 71-st St.

Chicago, Ill. 60629. Tel. 778-5374.

ENGLISH section

EDITOR Antanas Adomenas 7151 South California Chicago, Illinois 60629

Mūsų šaknys:

Our Roots

Algirdas Budreckis

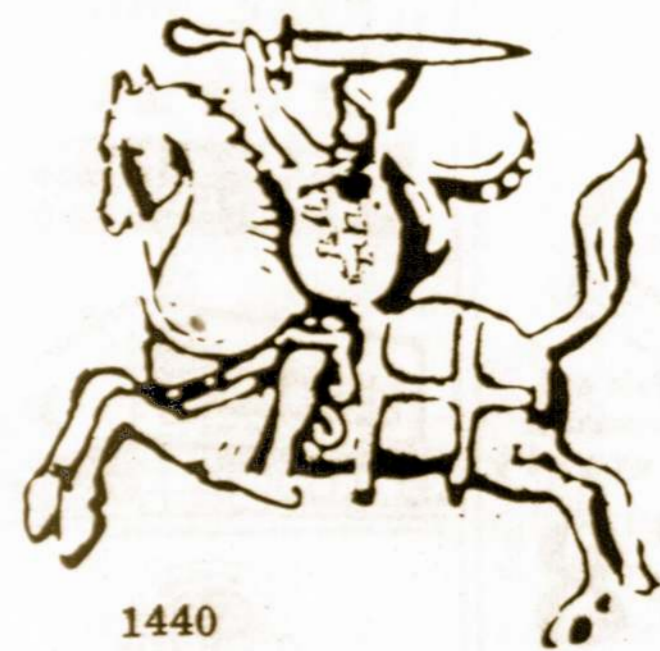
ORIGIN OF THE VYTIS

The Vytis - a white knight charging with uplifted sword on a red field was the state symbol of the Grand Duchy of Lithuania and the Republic of Lithuania.

When and why did the Lithuanians adopt this motif as their national coat of arms?

The Vytis - charging knight can be traced back to the beginning of the 14th century. It was the coat of arms of the eastern highlands (Rytų Aukštaitija), the region around Vilnius. At first it was the arms of the grand ducal family which sprang from the Vilnius region.

The question arises: in which direction should the Knight or Vytis be charging? The question is moot, for actually the Vytis has been depicted charging east or west (in the right or left directions).

VYTIS - the knight on a white horse is the coat of arms of the Grand Duchy of Lithuania. It is found in the great seal of the Lithuanian Grand Duke Vytautas the Great, in many old maps and engravings, and on coins in Lithuania in ancient as well as in modern times.

Vytis is the State emblem of Lithuania: a mounted knight in white on a field of red.

tis charges east, towards Mother Russia! Again, sheer nonsense.

Historically speaking there is no such thing as the Byelorussian Vytis or Pohan. The charging knight as the coat of arms of the Byelorussian state was concocted by the pro-Nazi chauvinistic "government" of Ostrowski during World War II.

The Vytis appears on the coats of arms over the old city gates of Dresden. Should one conclude that there is a Saxon Vytis? Of course not.

In 1320 Algirdas ascended the ducal throne of Vitebsk after the demise of his Russian father-in-law, duke Jaroslav Vasilievich.

Likewise with Smolensk, Smolensk was a satellite of Grand Dukes Gediminas and Algirdas.

The Vytis of the Gediminian dynasty and Grand Duchy of Lithuania was incorporated in the Constitution of the Republic of Lithuania as the state seal - valstybės herbas.

AIR MUSEUM SEEKS HELP FROM READERS

Aviator's Memorial Museum, located near Los Angeles, is committed to the preservation of aviation history of European countries through research, publications and display of aeronautical material.

The museum is searching for aeronautical artifacts such as: portrait photos of aviators in uniforms, badges, uniforms or their parts, flying equipment, pilot certificates, log-books, etc. for the era 1912-1945 especially.

Although funds are limited, needed items offered for sale to the museum will be appraised and purchased. Donations will be greatly appreciated, however. The museum is non-profit and no charge is made to visitors.

In the museum, all personal items will be attributed to the aviator with his name and any known history, plus the name of the donor.

Anyone wishing to sell or donate to the museum, especially in the name of a particular aviator, can contact: Aviator's Memorial Museum, Box 2164, Huntington Beach, CA 92647.

A xerox of small items, or a draw-

ing of large items would help the museum to make accurate appraisals for items not donated outright.

Thus far, the Serbian and Polish communities have responded to this call and it is hoped that all ethnic groups will be equally well represented.

THE YEAR OF THE LITHUANIAN PARISH

Representatives of the Lithuanian clergy and of many lay organizations have announced that 1982 is to be The Year of the Lithuanian Parish.

"To gather all Lithuanians and those of Lithuanian descent into Lithuanian Parishes.

That Lithuanian Parishes be served by Lithuanian priests, That Lithuanian Parishes not only be religious centers, but also cultural and nationality centers.

That the Lithuanian language be nurtured and Lithuanian National Religious Customs be revived and preserved.

That we pay particular attention to Lithuanian Education and upbringing of our children in their Faith Heritage."

CHICAGO'S LITHUANIA PHILATELIC SOCIETY

Chicago's Lithuania Philatelic Society is planning a public reception at 1:30 P.M. on October 17, 1982 at the Lithuanian Youth Community Center located at 56th Street and South Clairmont in Chicago.

Lithuania Philatelic Society will officially present to the public its new book publication entitled FILATELISTŲ DRAUGIJA "LIETUVA" - LITHUANIA PHILATELIC SOCIETY - A PŽVALGINIS LEIDINYS: 1946 - 1981.

Filatelistu Draugijos „Lietuva“ valdyba 1981-1982 m. Sėdis E. Petrauskas — vicepirmininkas, J. Adomenas — pirmininkas, A. Beleška — II vicepirmininkas. Stovi: A. Zakas — išdininkas, L. Adomenienė — sekretorė ir K. Rožanskas — biuletenio administratorius

Mieli SANDAROS skaitytojai

Skaitytojų ir Sandaros administracijos patogumui, apačioje čia dedame atkarpą, kurią užpildžius prašome prisiųsti Sandaros administratorei p. Editai Rimkienei, kas dar nėra susimokėjęs už laikraštį.

Siųsti šiuo adresu: SANDARA, 840 West 33 rd Street, Chicago, Ill, 60608

Siunčiu SANDAROS METINĘ PRENUMERATĄ..... 10 dol.

Siunčiu auką SANDAROS SPAUDOS FONDUI..... dol. Iš viso..... dol.

MANO PAVARDĖ.....

ADRESAS:.....

KVIEČIAME VISUS SANDAROS GEGUŽINĖ

SPALIO 3 DIENA

Sekmadienį

Chicagoje

LIETUVOS VYČIŲ SALĖJE

2455 West 47th Street

• VAIŠĖS • MUZIKA • ŠOKIAI • DOVANŲ PASKIRSTYMAS

GROS GINTARO ORKESTRAS

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS (ALT) Čicero, Ill. skyriaus pirmininkė dr. Bronė Motušienė įteikia dr. Juozo Pajaujo - Jarvis knyga "GENOCIDE IN LITHUANIA" Cicero bibliotekai (Cicero Public Library). Priima Ms. Jaqueline Suttle. Sekančiam Sandaros numeryje bus plačiau apie ALTO Cicero skyriaus pastangas TAUTOS FONDO pastangomis išleista knyga pristatyti amerikiečių visuomenei, panaudojant radio, spaudą ir viešąsias bibliotekas.

Arėjas Vitkauskas

RAŠAU LIETUVIŠKAI...

Nuėjęs į Steišėną,
radau daug papuleišėną;
visi jie runija -
mat, veja šunį... Ja!
Treinas noizį darydamas,
eina - šunį tą vydamas...

Tai buvo fonės!
Juokėsi žmonės.
Vėliau - pirkau kėkso svarą,
paėmiau karą
ir štėdi ir sveikas
grįžau sau prie leikės...

Chicago, Ill., 1984, II, 23 d.

LIETUVOS ŽEMĖLAPIS

J. Andriaus sudarytą LIETUVOS ŽEMĖLAPĮ,

išleista DEVENIŲ KULTŪRINIO FONDO, galima

įsigyti siunčiant užsakymus (šešis dolerius ir 65

centus pašto išlaidoms) šiuo adresu:

DEVENIŲ KULTŪRINIS FONDAS
P.O. Box 10782
St. Petersburg, FL, 33733

PETKUS

TEVAS IR SŪNUS
Laidotuvių Direktorai

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 West 71st Street
Telef.: Grovehill 6-2345-6

1410 South 50th Avenue, Cicero
Telef.: Townhall 3-2108-9

TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

Aikštė Automobiliams Statyti

Nuo
1914 Metų

Midland Savings aptar naują taupymo ir namų paskolų reikalais visas mūsų apylinkės. Dėkojame Jums už mums parodytą pasitikėjimą.

Mes norėtum būti Jums naudingi ir ateityje

FRANK ZIEGAS
President

MIDLAND SAVINGS

& LOAN ASSOCIATION

4040 Archer Avenue
Chicago, Illinois 60632

Phone 254-4470

Ir 8929 So Harlem Ave.,
Bridgeview, Illinois 60455

Phone 598-9400

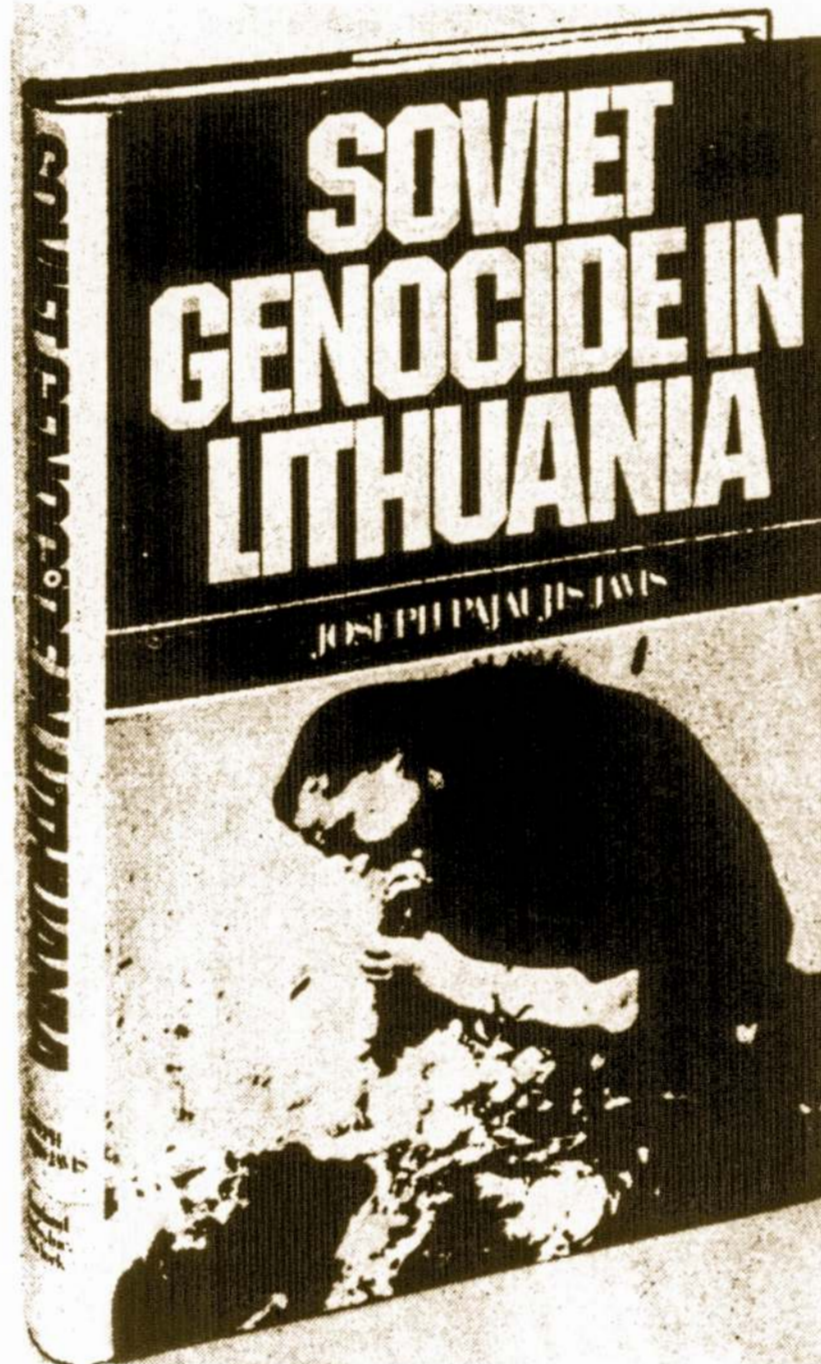
*657 W. 69th St. Chgo., Ill. 60629 • Phone 925-7400

Sąskaitos
apdraustos
iki
\$ 100,000

"Sphere of influence" has been and is the name of the game in international affairs. One method is the threat of or the perpetration of genocide. The latter method has been a tactic of the Soviet Union against the previously independent country of Lithuania since 1940. . . . This volume is . . . good enough to make your blood boil."

-Best Sellers: The monthly book review, September 1981

Soviet Genocide in Lithuania, by Joseph Pajaujis - Jarvis, Ph.D. Maryland Books, Inc., New York, 1980, 246 p. \$12.00 post-paid.

SANDAROS 68 METŲ SUKAKTIS

Šiais metais spalio 3 dieną suėina 68 metai nuo Amerikos Lietuvių Tautinės SANDAROS įsikūrimo. Tai netrūpimas laiko tarpas, ypač kai organizacijai ir jos spaudai tenka pergyventi ne tik gerus, bet ir sunkiuosius laikus.

Kaip tik tą pačią dieną - spalio 3 d. - sekmadienį, Lietuvos Vyčių salėje, 2455 W. 47th Str., Chicagoje, rengiama SANDAROS RUDENINĖ GEGUŽINĖ.

Mielas skaitytojau ir Sandaros rėmėjau, Sandara ir toliau tikisi išsilaikyti dėka jūsų paramos, jums laukiant Sandaros parengimus, remiantis aukomis, laiku užsimokant už Sandaros laikraštį, surandant naujų skaitytojų, talkininkaujant darbui administracijai ir redakcijai ir kt. Užtat visiems esame dėkingi.

Taip pat esame dėkingi visiems, kurie skiria dovanas laimėjimams gegužinės proga. Tikimės, kad ir šiais metais į gegužinę atsilankysite, įvertindami ir paremdami jau 68 metus gyvuojančią AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖ SANDARĄ ir jos spaudą.

JĖZUS PASAULIO

IŠGANYTOJAS

24 Su Avinėliu

Avinėlis, kurs buvo užmuštas už pasaulio nuodėmes, dabar yra išaukštintas Dievo Tėvo dešinėje ir delto yra žemės Karalius — "liutas iš Jūdo giminės." (Apr. 5:5; 1 Moz. 49:9) Toliau Apreiškimo knygoje pasakyta, kad tas "Avinėlis" stovėjo Ziono kalne. (Apr. 14:1) Čia paveiksluojama jo karališkoji valdžia ir išaukštinimas. (Psal. 2:6-9) Apreiškime pasakyta kad su Avinėliu jo didenybėje bus su juo 144,000 jo pasekėjų.

Apie juos mes skaitome: "Tie seka Avinėlį kur tik jis eina." (Apr. 14:4) Apreiškimo 20:4 ir vėl kalbama apie juos ir sakoma, kad jie aukojo savo gyvybes "del Jezaus liudijimo ir del Dievo Žodžio," ir kad delto "jie gyveno ir karaliavo su Kristumi tūkstantį metų." Apie juos Apaštalas Povilas kalba kaip apie "Dievo vaikus," "o jei mes esame vaikai, tai ir tėvoniai: tėvoniai Dievo ir bendratėvoniai Kristaus." — Rom. 8:16, 17.

Trumpai sakant, tie yra Kristaus bažnyčia, pašauktieji iš pasaulio šioje galybėje; ir kadangi jie ištikimai guldo savo gyvybes Dievo tarnystėje, delto jiems bus leista dalyvauti su Jezumi Karalystės garbėje ir šlovėje. Jie karaliaus su juo kaip kunigai ir karaliai. (Apr. 20:6) Jie taip pat užims ir teisėjų vietas bendrai su Jezumi. (1 Kor. 6:2, 3) Draugėje su juo jie atliks "suderinimo tarnystę." (2 Kor. 5:18) Šitie ištikimieji dalyvaus su Jezumi visose jo aukštose pareigose dieviškojo plano įvykinime sugrąžinimui žuvusio pasaulio pas Dievą. Jie gyvens su juo jojo dangiškuose namuose. — Jono 14:1-3.

LIETUVIAI ŠVENTO RAŠTO TYRINĖTOJAI

Adresas:

5421 So. Mozart St.
Chicago, Ill. 60632

Kurie įdomaujatės, prašome parašyti atvirlaiškį, gausite dovanų įvairių knygų - knygelėlių.

"Nebijok žaibų, nei vėtrų"

Birutės Kemežaitės "NEBIJOK ŽAIBŲ, NEI VĖTRŲ", poezija, 1981, Chicago, IL, 136 pusl.

gaunama pas platintojus. Čikagoje - "Marginiuose", "Gift International" (J. Vaznelį) ir Joną Kavaliauską, 6437 So. Washtenaw Ave., Chicago, Illinois, 60629. Cicero - pas J. Skamą, 1625 So. 48th Court, Cicero, Illinois. Knygos kaina su persiuntimu \$ 5.85.

BALTIC BAKERY

4627 SOUTH HERMITAGE AVE Chicago, Illinois
Tel. LA 3-1510

2616 WEST 69th STREET Chicago, Illinois
Savininkas JUOZAS ANKUS Tel. 737-6784

PASSBOOK SAVINGS...
the best way to save regularly!

5 1/2%
SAVINGS ACCOUNT

Paid and Compounded Quarterly

OUR SAVINGS CERTIFICATES 8%
EARN UP TO

see us for HOME financing.

AT OUR LOW RATES
WITH REPAYMENT TO FIT YOUR INCOME

Mutual Federal Savings and Loan

2212 WEST CERMAK ROAD CHICAGO, ILLINOIS 60608
PETER KAZANAUSKAS, President Phone: Virginia 7-7767

HOURS: Mon.-Tue. Fri. 9-4 Thur. 9-8 Sat. 9-1

SERVING CHICAGO AND SUBURBS SINCE 1905